

Broj rekata teravih namaza

[Bosanski]

صلاة التراويح وعدد ركعاتها

[اللغة البوسنية]

Sead Jasavić

سعد ياساويش

Pregledao: Grupa studenata i daija

مراجعة: جماعة من الطلبة والدعاة

Pomoćni ured za dawu pri Rebwi – Rijad

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بالرياض

1428 – 2008

islamhouse.com

Broj rekata teravij namaza

El-hamdu lillahi rabbil-alemin, ves-salatu ves-selamu 'ala resulina Muhammedin, ve 'ala alihi, ve sahbihi edžme'in, emma ba'ad:

Allahov Poslanik s.a.w.s., kaže: "Allah dž.š. vam je u obavezu (farz), stavio post mjeseca Ramazana, a ja vam ostavljam sunnet kijama (klanjanja), tokom mjeseca Ramazana!" (Nesai, Ibnu Madždže, Ahmed)

Od Ebu Zerra r.a., se prenosi da je rekao: "...ko bude klanjao za imamom, sve dok imam ne završi sa svojim namazom, imaće nagradu kao da je cijelu noć klanjao!" (Hadis prenose petorica, a imam Tirmizi ga smatra sahihom)

"Ko provede Ramazan klanjajući, vjerujući, nadajući se nagradi od Allaha dž.š., biće mu oprosteni prijašnji grijesi!" (Buhari: 2008)

Prenosi se od Ibnu Šihaba, a on od Urve b. Zubejra, a on od Abdurrahman b. Abdul-Karija, koji kaže: "Zaputio sam sa Omer b. el-Hattabom r.a. jedne ramazanske noći ka mesdžidu, kada zatekosmo ljude u njemu kako klanjaju u grupicama; negdje čovjek klanjaše sam, negdje za drugim klanjaše skupina ljudi ... u tom Omer r.a. reče: Mislim da bi bilo ljepše kada bih skupio svijet da namaz klanjaju za jednim imamom! Što reče to i uradi, te ih sakupi da klanjaju za Ubejj b. Ka'abom r.a.. Potom sam izašao sa Omerom r.a. druge noći, a narod klanjaše za jednim imamom. Omer r.a. reče: Lijepog li poduhvata! Ali, namaz, kojeg inače prespavaju, je bolji od ovog kojeg trenutno sada klanjaju – ima za cilj namaz i klanjanje u zadnjoj trećini noći – a svijet tada klanjaše na početku noći (tj. poslije jacije)." (Buhari: 2010)

Od Jezid b. Rumana se prenosi da je rekao: "Ljudi su za vrijeme Omera b. el-Hattaba r.a., u mjesecu Ramadanu, klanjali - 23 rekata!" (Muvetta, imam Malik, 250)

Imam Ibnu Kudame el-Makdisi rhm.

Odabrano mišljenje imama Ahmed b. Hanbela rhm. je da se teravij - namaz sastoji od 20 rekata. Ovo je i stav imama Sevrija, Ebu Hanife i Šafije. Imam Malik rhm. smatra da se teravij – namaz sastoji od 36 rekata, zasnivjući svoje mišljenje na

praksi stanovnika Medine! Salih Mevla el-Tev'emeh kaže: „Zatekao sam ljude kako klanjaju 41 rekat, od kojih su 5 rekata bola vitr namaz! Prenosi se od Alije r.a., da je naredio jednom čovjeku da imami sa 20 rekata (teravih namaza). Stav da se teravih-namaz klanja 20 rekata je gotovo poput Idžma'a-konsenzusa islamske uleme po tom pitanju!" (Pogledaj: el-Mugni, 2/604)

Kaže Ebu Davud: "Čuo sam Ahmed b. Hanbela kako kaže: Svida mi se kada se klanja za imamom, i kada se klanja vitr-namaz za njime! Poslanik s.a.w.s. kaže: Kada čovjek pristupi klanjati za imamom, sve dok imam ne završi sa namazom, imaće nagradu kao da je cijelu noć klanjao! (Ebu Davud, Nesai, Ibnu Madždžeh, Darimi, Ahmed) Dalje navodi: Ahmed b. Hanbel je klanjao sa ostalim svijetom, a i vitr bi klanjao sa njima!

Esrem navodi slijedeće: Pričao mi je čovjek koji je imamio Ahmedu b. Hanbelu za vrijeme Ramazana, da je on klanjao sa njima cijeli teravih - namaz, i vitr. Dalje kaže: Čekao bi me sve dok ne bih ustao, pa bi i on tada ustao, kao da se pridržavao hadisa Ebu Zerra r.a.: Kada čovjek pristupi klanjati za imamom, sve dok imam ne završi sa namazom, imaće nagradu kao da je cijelu noć klanjao! (Ebu Davud, Nesai, Ibnu Madždže, Darimi, Ahmed)

Rečeno je Ahmedu b. Hanbelu: Da li teravih-namaz obavljaš u zadnjoj trećini noći? Odgovori: Ne! Praksa i navika muslimana mi je draža! (el-Mugni, 2/607)

Šejhul-Islam Ibnu Tejmije rhm.

Prenosi se da je Ubejj b. Ka'ab r.a. klanjao ljudima 20 rekata tokom mjeseca Ramadana, a potom bi klanjao vitr od 3 rekata! Ovo je jedan od dokaza na osnovu kojeg je većina islamskih učenjaka zasnovala svoje mišljenje da se teravih-namaz sastoji od 20 rekata, i da je to sunnet, jer je Ubejj b. Ka'ab r.a. to radio pred skupinama muhadžira i ensarija, a nije zabilježeno da mu je iko negodovao na takav postupak! Drugi su voljeli da se teravih-namaz klanja u dužini od 39 rekata, pozivajući se na staru praksu stanovnika Medine!

Jedna grupa učenjaka se poziva na hadis koji se spominje u buharijinom sahihu od Aiše r.a. da Poslanik s.a.w.s., ni u Ramazanu niti van Ramazana, nije klanjao više od 13 rekata!

Islamski učenjaci, kao što je to vidno, su se po ovome pitanju podijelili na nekoliko mišljenja, misleći i smatrajući da se ono što je potvrđeno sahih hadisom od Aiše r.a., suprostavlja praksi pravednih halifa, kao i ustaljenoj praksi muslimana!

Odgovor na ova razilaženja bi bio da su sve navedene kombinacije dobre i lijepe! Na ovakav način se izjasnio i imam Ahmed r.a..

Broj rekata ramazanskog namaza nije određen, jer Poslanik s.a.w.s. nije naznačio poseban broj rekata ovog namaza, tako da će manji ili veći broj rekata zavisiti samo od kratkoće ili dužine učenja (kiraeta), i stajanja (kijama), u namazu!

Poslanik s.a.w.s. bi duljio u klanjanju svog noćnog namaza, tako da je u sahih hadisu od Huzejfe r.a. potvrđeno da bi Poslanik s.a.w.s. na jednom rekatu učio suru el-Bekare, el-Nisa'a i Alu 'Imran – tako da bi na taj način oduljeno stajanje u namazu mijenjalo veći broj rekata!

Ubejj b. Ka'ab r.a., kada bi imamio svijetu, nije im mogao duljiti u učenju namaza kao što je to Poslanik s.a.w.s. radio, pa je povećao broj rekata kako bi njima nadomjestio kraće učenje (kiraet), i stajanje (kijam), u namazu.

Broj rekata teravih-namaza je prvo dupliran, jer je na početku Ubejj r.a. klanjao teravih-namaz od 11 ili 13 rekata, da bi svijet, nakon toga, u Medini oslabio i teško podnosio dugo stajanje, pa su povećavali na broju rekata tako da je cifra dostigla brojku od 39 rekata!

Slično ovome bi bilo slijedeće: Kada je Allah dž.š. propisao pet dnevnih namaza u Mekki, svi oni su se sastojali od po dva rekata; da bi potom isti ti fard-namazi i dalje ostali na dva rekata, ali samo u slučaju musafira (putnika), a što se tiče onih koji nisu musafiri (mukimi), za njih su farz-namazi povećani na četiri rekata, kao što se prenosi u Sahihu od Aiše r.a. da je rekla: Kada se preselio u Medinu broj rekata fard-namaza kod kuće je povećan, a akšam namaz je učinjen na tri rekata, jer je akšam-namaz vitr dana, a što se tiče sabah-namaza on je ostao na dva rekata, zbog dugog učenja na njemu, što je nadomjestilo povećavanje broja rekata u njemu!

Ulema se također razilazi po pitanju da li je bolje dugo učenje i dugo stajanje u namazu, ili veći broj ruku'a i sedždi, ili su oba postupka ista po pitanju vrijednosti, na tri mišljenja, i sva se tri prenose od imama Ahmeda!

Potvrđeno je u Sahihu da je Poslanik s.a.w.s. upitan: **Koji namaz je najbolji? Reče: Dugo stajanje!** Od Poslanika s.a.w.s. se također prenosi da je rekao: **Ti nećeš učiniti sedžde Allahu dž.š., a da te Allah njome ne uzdigne za jedan stepen, ili odstrani od tebe jedan grijeh!!!** I rekao je s.a.w.s. Rebi'i b. Ka'abu r.a.: **Pomogni sebe prekomjernim činjenjem sedždi!**

Poznato je da je sedžda bolja od kijama, ali zikr koji se uči na kijamu (kiraetul-Kur'an), je bolji i vrijedniji od same sedžde, a najbolje je da namaz bude srazmjeran, pa ako se odulji na učenju Kur'ana, oduljiće se na ruku'ima i sedždama, kao što je Poslanik s.a.w.s. obavljao svoj noćni namaz, kako nam to prenose Huzejfi r.a. i ostali. Takvim su mu bili farz-namazi, namaz zbog pomračenja Sunca ili Mjeseca, i ostali.

Njegov namaz s.a.w.s. je bio srazmjeran, pa dali prednost dugačkom učenju i stajanju u namazu, dugom ruku'u i dugoj sedždi, sa minimalnim brojem rekata (11-13), ili kraćem učenju i stajanju, kraćim ruku'ima i sedždama, sa većim brojem rekata (23-39), obje kombinacije su bliske jedna drugoj po vrijednosti!

Nekada druga kombinacija (kraće učenje, sa većim brojem rekata, op.prev.), može biti bolje, kao što je Poslanik s.a.w.s. klanjao duha -namaz, na danu 'Fetha', sa osam kraćih rekata, gdje se nije zadržao (a mogao je, op.prev.), na dva duga rekata, i kao što su to Ashabi r.a. uradili po pitanju teravijah-namaza, kada je vjernicima otežalo dugo stajanje u namazu! (Medžmu'u Fetava, Ibnu Tejmijje, 23/115)

Imam el-Zurkani rhm.

U djelu 'Muvetta' od imam Malika rhm., u poglavlju 'Namaz u mjesecu Ramazanu', bilježi se slijedeća predaja: **Prenosi se od imama Malika, on od Muhammed b. Jusufa, a on od Saiba b. Jezida koji kaže: Naredio je Omer b. el-Hattab Ubejj b. Ka'abu i Temim el-Dariju da ljudima klanjaju 11 rekata (teravijah-namaza). Saib dalje navodi: Imam bi učio sure sa preko stotinu ajeta, tako da smo se morali oslanjati na štapove i močuge od predugog stajanja (u teravijah namazu), i ne bi smo završavali sa namazom sve do nastupa zore!!!**

U drugoj predaji imama Malika rhm. stoji: Od Jezid b. Rumana se prenosi da je rekao: Ljudi su za vrijeme Omera b. el-Hattaba r.a., u mjesecu Ramadanu, klanjali - 23 rekata!

Imam el-Bejheki rhm. ove dvije različite predaje kod imama Malika rhm. Pojašnjava na slijedeći način: U prvome vaktu su klanjali 11 rekata, od kojih je jedan rekat bio vitr namaz, da bi kasnije počeli klanjati teravih namaz od 20 rekata, a vitr namaz od 3 rekata.

Imam el-Badži rhm. kaže: Prvo su praktikovali duže učenje Kur'ana (kiraet) u teravih-namazu, jer je ono vrijednije, ali su ljudi kasnije oslabili, tako da su smanjili učenje Kur'ana, ali povećali broj rekata na 23, tako da opet nisu bili na gubitku, kada su sevabi u pitanju, jer su povećali broj rekata.

Ibnu Habib rhm. kaže: Teravih-namaz u prvome vaktu se sastojao od 11 rekata, ali sa veoma dugim učenjem Kur'ana (kiraetom), što je vremenom postalo teško ljudima, tako da skratise učenje Kur'ana, a povećase broj rekata, tako da su klanjali 20 rekata teravih - namaza, i 3 rekata vitra, s umjerenijim učenjem Kur'ana, da bi kasnije još više omanjili učenje Kur'ana, ali se zato broj rekata teravih – namaza popeo na 36 rekata, mimo 3 rekata vitra, što se kasnije uzelo za stalnu praksu (u Medini, op.prev.). (Šerhul-Zurkani ala Muvetta, 1/338)

Imam Ibnu Hadžer el-Askelani rhm.

Kaže imam Ibnu Hadžer el-Askelani rhm. u svom čuvenom djelu 'Fethul-Bari bišerhi sahihil-Buhari', u poglavlju 'Teravih-namaz', slijedeće: Islamski učenjaci se razilaze po pitanju broja rekata teravih - namaza, na nekoliko mišljenja i stavova, i to:

1. U djelu 'Muvetta' od imam Malika rhm., u poglavlju 'Namaz u mjesecu Ramazanu', bilježi se slijedeća predaja: Od Muhammeda b. Jusufa, a on od Saiba b. Jezida koji kaže: Naredio je Omer b. el-Hattab Ubejj b. Ka'abu i Temim el-Dariju da ljudima klanjaju 11 rekata (teravih-namaza, op.prev.) Saib dalje navodi: Imam bi učio sure sa preko stotinu ajeta, tako da smo se morali oslanjati na štapove i močuge od predugog stajanja (u teravih namazu, op.prev.), i ne bi smo završavali sa namazom sve do nastupa zore!!!

2. Muhammed b. Nasr el-Mervezi rhm. prenosi od Muhammeda b. Ishaka, a on od Muhammeda b. Jusufa, koji spominje - 13 rekata teravij namaza.

3. Abdurrezzak navodi predaju od Muhammeda b. Jusufa koji kaže da teravij-namaz ima - 21 rekat.

4. Prenosi imam Malik rhm. od Jezid b. Hasife, a on od Saiba b. Jezida, da teravij namaz broji - 20 rekata. (Ovdje sigurno nije ubrojan vitr namaz, Ibnu Hadžer)

5. U drugoj predaji imama Malika rhm. stoji: Od Jezid b. Rumana se prenosi da je rekao: Ljudi su za vrijeme Omera b. el-Hattaba r.a., u mjesecu Ramadanu, klanjali - 23 rekata!

6. Muhammed b. Nasr prenosi od 'Ata'a koji kaže: Zatekao sam ih kako u Ramazanu klanjaju - 20 rekata, i 3 rekata vitra!

Imam el-Davudi rhm. kaže: Moguće je to da je navedena razlika u brojkama rekata zasnovana na dužini ili kratkoći stajanja (kijama), i učenja u namazu (kiraeta), tako da sa dugim učenjem u teravij namazu ide kraći broj rekata, a sa kraćim učenjem u teravij namazu ide veći broj rekata!!!

Imam Ibnu Hadžer rhm. kaže: Prvo predanje od 11 rekata teravij namaza podudara se sa hadisom kojeg prenosi majka vjernika Aiša r.a., koja opisujući namaz Poslanika s.a.w.s. u mjesecu Ramazanu, kaže: Nije klanjao, ni u Ramazanu niti van Ramazana, više od 11 rekata! Klanjao bi prvo četiri rekata, ali ne pitaj o njihovoj ljepoti i dužini!!! Potom bi klanjao još četiri rekata, i ne pitaj o njihovoj ljepoti i dužini!!! Potom bi klanjao tri rekata ... (Buhari:1147,2013)

Drugo predanje je blizu prvome i slično mu!

((S obzirom da 90% pripadnika Ummeta nije u stanju obavljati, ili doživjeti namaz na način kako je to Poslanik s.a.w.s. radio, kada je u pitanju njegova ljepota ili pak neprikosnovena dužina rekata, kiraeta, kijama, sedždi i rukua, na nama je jednostavno da što više od svega navedenoga radimo. Da što više oduljimo naše

klanjanje, kiraet u namazu, da oduljimo kijam i stajanje u namazu, sedžde i ruku'e, dove i zikr, i sl.! (op.prev.))

((Također se u navedenom hadisu ne može primjetiti zabrana klanjanja većeg broja rekata od spomenutih 11 ili 13 rekata, jer se u povijesti selefa bilježe slučajevi čiji bi noćni namazi prelazili spomenutu cifru od 11 ili 13 rekata, kojima niko od uleme nije zamjerao na tako dugim noćnim ili dnevnim nafilama, već bi se za njima u tome povodili! (op.prev.))

Razilaženje u broju rekata preko broja 20 se vraća na razilaženje po pitanju vitr-namaza, što nas upućuje na to da se vitr namaz može klanjati nekada sa samo jednim rekatom, a nekada sa tri rekata!

Prenosi Muhammed b. Nasr, od Davuda b. Kajsja, koji kaže slijedeće: **Zatekao sam ljude, u vremenu emirstva Ubbane b. Osmana, i Omera b. Abdul-Aziza, tj. u Medini, kako su klanjali 36 rekata teravih namaza, plus 3 rekata vitra. Imam Malik rhm. bi govorio: To je naša stara praksa!**

Prenosi se od Za'aferanija, a on od imama Šafije rhm., koji kaže: **Vidio sam kako ljudi u Medini klanjaju 39 rekata, a u Mekki 23 rekata, i od takvog postupka se ne mora osjećati nikakva nelagodnost ili tjeskoba! Od njega se tkđ. prenosi slijedeće: Ako odulje učenje i stajanje, a smanje broj rekata - lijepo je; ako povećaju broj rekata, a skrate učenje – lijepo je; a prvo mi je draže!!!**

Imam Tirmizi rhm. kaže slijedeće: **Najveća brojka rekata koja je spomenuta u knjigama, kada je teravih namaz u pitanju, jeste 41 rekat sa vitrom!!!**

Imam Ibnu Abdul-Berr rhm. prenosi od Esved b. Jezida: **40 rekata teravih namaza, sa 7 rekata vitra!!!**

Muhammed b. Nasr prenosi od Ibnu Ejmena, a on od Malika, cifru od 38 rekata teravih namaza – što bi se moglo spojiti sa rivajetom Davuda b. Kajsja od 36 rekata teravih namaza, dodajući mu 3 rekata vitra, ali Ibnu Ejmen izjavljuje u rivajetu da je vitr bio 1 rekat, što bi sve ukupno značilo 39 rekata.

Imam Malik kaže: Ovo je medinska praksa više od stotinu godina! Od imama Malika r.h.m. se također prenosi brojka od 46 rekata teravijah namaza, plus 3 rekata vitra, što je opće poznata predaja od njega!

Ibnu Vehb prenosi od 'Amrija, a on od Nafi'a koji kaže: Nisam vidio ljude drugačije da klanjaju mimo 39 rekata, od kojih su 3 rekata vitr!

Od Zurare b. Evfa se prenosi da je imatio narodu u Basri sa 34 rekata teravijah namaza, a potom vitr namaz.

Od Se'id b. Džubejra r.a. se prenosi cifra od 24 rekata, a na drugome mjestu 16 rekata mimo vitra. Prenosi ga Muhammed b. Nasr od Ebu Medžleza.

On prenosi tkđ. od Muhammeda b. Ishaka, kojem je Muhammed b. Jusuf pričao, a njemu njegov djed Saib b. Jezid, koji kaže: Za vrijeme Omera r.a. smo klanjali 13 rekata teravijah namaza!

Ibnu Ishak kaže: Ovo je najvjerodostojnije što sam čuo do sada po pitanju broja rekata teravijah namaza! Zadnja predaja se i podudara sa hadisom Aiše r.a. po pitanju noćnog namaza Poslanika s.a.w.s.. (Ibnu Hadžer el-Askelani, Fethul-Bari bišerhi Sahihil-Buhari, Salatut-teravijah)

Imam el-Ševkani r.h.m.

Ono što se da zaključiti nakon studiranja dokaza, vezanih za noćno klanjanje tokom mjeseca Ramazana, je da je taj namaz (teravijah - namaz) potvrđen i propisan, kao i njegovo obavljanje u džematu ili zasebno, a određivanje broja rekata ovog namaza, ili određivanje toga šta će se učiti na njemu se ne bilježi u Sunnetu. (Imam el-Ševkani, Nejlul-Evtar, Salatut-teravijah)

Imam Muhammed b. Salih el-Usejmin r.h.m.

Šejh Muhammed b. Salih el-Usejmin r.h.m., nakon što je preferirao stav da je broj rekata teravijah namaza 11 ili 13, kaže slijedeće: Ako čovjek bude klanjao više od spomenutog broja rekata takav postupak nije strašan, jer potporu takvom postupku

nalazimo u riječima Allahova Poslanika s.a.w.s. kada kaže: **Noćni namaz se klanja dva po dva (rekata)!** (Buhari, Muslim) Dakle, Poslanik s.a.w.s. nije ograničio ili odredio broj rekata noćne nafile!!!

Od selefa se prenose različite predaje po pitanju broja rekata teravih namaza, iz čega se da zaključiti da u svemu tome ima dostatne širine, a naravno da je vrijednije držati se onoga što je potvrđeno od Poslanika s.a.w.s., a to su 11 ili 13 rekata!

... ali znaj da je pitanje broja rekata teravih namaza ono koje je podložno idžtihadu i raspravljanju, tako da to pitanje nikako ne smije biti povodom razilaženju, nesuglasicama, svađi ili neprijateljstvu, među pripadnicima Ummeta, jer se Selef (prijašnje dobre generacije), po ovome pitanju već razišao, a u mes'eli nema kategoričkog dokaza koji bi spriječio bilo kakvu drugu vrstu idžtihada po ovome pitanju; dokaza koji bi dotični idžtihad proglasio nevažećim ili neispravnim! (Ibnu Usejmin, Fetava Erkanul-Islam, str. 353)

Zaključak:

Kada čovjek uspoređi sve navedene, i u različitim predajama spomenute, cifre rekata teravih namaza: 11, 13, 16, 17, 21, 23, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 46, 47, 49 ... dolazi do zaključka da je sigurno od sunneta selefus-saliha noći Ramazana oživjeti dugim namazima, dugim kijamima, dugim učenjem Kur'ana, velikim brojem rekata, velikim brojem sedždi i ruku'a, zikrom, čitanjem Kur'ana ... kao što se i dani Ramazana provode u postu i takvaluku, povodeći se za riječima Muhammeda s.a.w.s.: Ko provede Ramazan klanjajući, vjerujući, nadajući se nagradi od Allaha dž.š., biće mu oprosteni prijašnji grijesi!' (Buhari: 2008)

Zato, iskoristimo ugodne i prijatne trenutke džematskog klanjanja ovog ramazanskog namaza, pa makar rekati išli i do stotinu rekata, jer će svakom sedždom Allahu dž.š. naš stepen biti povećan, a grijesi biti sve manji i manji, ne bi li smo se očistili od grijeha tokom ovog časnog mjeseca, te nekako stekli Allahov rahmet i oprost! Mnogo je onih koji su prošlog Ramazana bili sa nama, ali danas nisu među nama, koji bi samo poželjeti mogli da imaju jedan vaš rekat na svojoj vagi dobrih djela; jednu sedždu više ili ruku', ne bi li bili bliži Allahovom dž.š. rahmetu i magfiretu, a što dalji od Džehennemske vatre!!!